

*До спеціалізованої вченої ради ДФ 32.051.153
Львівського національного університету
імені Івана Франка,
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1*

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Холявки Софії Володимирівни
на тему: «Цивільно-правові договори у сфері
інноваційної діяльності»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційної роботи.

У сучасних умовах більшість країн світу, зокрема країни Європейського Союзу, своєю базовою моделлю економічного розвитку визначають інноваційну. Обраний Україною курс європейської інтеграції передбачає гармонізацію та зближення правової та економічної систем нашої держави та країн Європейського Союзу, у тому числі в частині правового забезпечення сфери інновацій.

У Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р, наголошено на тому, що особливо важливою є співпраця між усіма учасниками інноваційного процесу, які сприяють інноваціям на всіх етапах створення і виведення інноваційного продукту на ринок.

У цьому аспекті варто зазначити, що підставою виникнення і засобом регулювання відносин між учасниками інноваційного процесу є цивільно-правовий договір. Це, у свою чергу, обумовлює актуальність проблематики правового регулювання договірних відносин в інноваційній сфері, а, відтак – необхідність ґрунтовної теоретичної розробки питань, що стосуються договорів інноваційного характеру, та формування пропозицій щодо удосконалення правового регулювання відносин у цій сфері.

Незважаючи на важливість проблематики цивільно-правового регулювання договірних інноваційних відносин та її актуальність як з позиції доктрини, так і правозастосовчої практики, наявна велика кількість проблем в означеній сфері, які потребують якнайшвидшого вирішення, у першу чергу – на законодавчому рівні. У значній мірі це обумовлено недостатньою увагою, яка приділена цим питанням у цивільно-правовій доктрині. На даний час не має однозначного теоретичного вирішення питання щодо юридичної природи інноваційних договорів, їх місця в

системі договірному праву, класифікації, особливостей укладення, виконання тощо. Це, у свою чергу, обумовлює необхідність подальшої теоретичної розробки питань, що стосуються договорів інноваційного характеру, та формування пропозицій щодо удосконалення правового регулювання відносин у цій сфері.

На даний час проблеми договірних відносин у сфері інноваційної діяльності вже ставали предметом наукових досліджень таких вітчизняних науковців, як Ю. Є. Атаманова, М. М. Великанова, С. В. Глібко, А. О. Кодинець, О. Е. Сімсон, А. П. Стасів та ін. Проте низка важливих як з теоретичної, так і з практичної точок зору проблемних питань так і не одержали належного вирішення, що дозволяє констатувати актуальність теми дисертаційної роботи Холявки С. В.

Оцінка результатів проведеного дослідження.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження дозволяє зробити висновок, що Холявка С. В. всебічно та у повній мірі розкрила питання, які були визначені в поставлених завданнях, що охоплені предметом даної наукової роботи. Можна констатувати, що мету дослідження, яка сформульована як розроблення нових теоретичних положень та надання науково-практичних пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства, яке регулює договори у сфері інноваційної діяльності, було досягнуто.

Варто відзначити, що здобувачка вдало обрала та реалізувала методи наукового дослідження, що дало змогу виявити та послідовно проаналізувати більшість проблемних аспектів обраної теми. Холявка С. В. є одноосібним автором 10 публікацій за темою дисертації, що засвідчує належне оприлюднення та апробацію результатів проведеного дослідження.

За результатами вивчення роботи можна дійти висновку, що сформульовані у вступі положення, які характеризуються науковою новизною, дійсно є такими. Вони є належним чином обґрунтованими та є логічним і закономірним результатом дослідження, викладеного у різних підрозділах роботи. Обсяг дослідження та сформульовані як висновки положення дають підстави вважати рецензовану дисертацію здійсненим на належному рівні комплексним науковим дослідженням особливостей цивільно-правових договорів у сфері інноваційної діяльності.

Ряд запропонованих висновків та положень заслуговують на підтримку. Зокрема, варто погодитися з положенням про те, що інновації – це результати наукової, науково-технічної та іншої інтелектуальної, у тому числі творчої, діяльності, які є новими, об'єктивно вираженими та придатними для впровадження у виробництво або інші соціальні сфери з метою отримання економічного, соціального або екологічного ефекту.

Достатньо обґрунтованим є висновок щодо класифікації договорів інноваційного характеру за критерієм їх юридичної спрямованості на договори про створення інновацій (договори про проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт, договори про створення інноваційного продукту та інші), договори про трансфер інновацій (ліцензійні договори та інші) та договори про спільну інноваційну діяльність.

Слушною видається пропозиція виокремити ознаки договору інноваційного характеру, до яких слід віднести: наявність у предметі договору інноваційної складової, спрямованість на створення інновації та її впровадження і комерціалізацію, мета досягнення економічного, соціального або екологічного ефекту.

Аргументованою є також позиція Холявки С. В. про те, що з метою узгодження норм ЗУ «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» із законодавством про науково-технічну діяльність слід розширити коло можливих учасників технопарків шляхом включення до них юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, в тому числі наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ, закладів вищої освіти та громадських наукових організацій.

У дисертаційній роботі Холявки С. В. є також цілий ряд інших слушних науково обґрунтованих теоретичних положень та пропозицій, які характеризуються належним рівнем наукової новизни та свідчать про особистий вклад здобувачки у вирішення досліджуваних проблем правового регулювання договірних відносин в інноваційній сфері.

Значення одержаних результатів.

Результати дисертаційного дослідження є істотним внеском у науку цивільного права та можуть бути використані для подальших наукових розробок. Зокрема, запропоновані у роботі висновки можуть бути застосовані:

- у законотворчій діяльності, оскільки у висновках до дисертації запропоновані зміни та доповнення до законодавства України, що регулює договори інноваційного характеру;
- при підготовці навчально-методичних посібників, підручників та під час викладання навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Господарське право України», «Правове регулювання інвестиційної діяльності», «Договірне право»;

- у науковій роботі, оскільки проведене Холявкою С. В. дослідження може дати поштовх для подальших досліджень проблем укладення, виконання та припинення договорів у сфері інноваційної діяльності;
- у практичній діяльності при вирішенні спорів, що виникають із договорів інноваційного характеру тощо.

Дотримання правил академічної доброчесності.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Під час ознайомлення з роботою не виявлено випадків порушення здобувачкою правил академічної доброчесності. Не виявлено академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації як у дисертації, так і у наукових публікаціях здобувачки. В дисертації містяться посилання на використані джерела інформації.

Зауваження до роботи.

Водночас в дисертації містяться певні спірні положення, які потребують деталізації.

1. На с. 130 дисертації, характеризуючи договори про трансфер інновацій, дисертантка зазначає, що за цими договорами від володільця до набувача переходять знання (в тому числі об'єкти технології), необхідні для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, здобуті в результаті наукової, науково-технічної та іншої інтелектуальної діяльності людини. Така позиція авторки потребує уточнення в частині того, чи можуть знання як такі вважатися об'єктами цивільного обороту і, відповідно, переходити на підставі договору від одної особи до іншої.
2. Аналізуючи особливості договорів на виконання науково-дослідних робіт, здобувачка звертає увагу на творчий характер таких договорів (с. 120). У цьому відношенні постає питання, наскільки коректно вести мову про творчий характер договору як такого. Тим більше, що на с. 25 стосовно тих же договорів на виконання науково-дослідних робіт здобувачка веде мову про творчий характер робіт, які виконуються за такими договорами.
3. Досліджуючи особливості створення і діяльності технопарків, здобувачка на с. 138 дійшла висновку, що технопарки в Україні можуть діяти у двох формах – корпоративній та договірній. Вбачається доцільним додаткове обґрунтування такого висновку в контексті ознак, за якими виокремлені ці дві форми діяльності технопарків та практичного значення такого розмежування.

Проте наведені вище зауваження носять уточнюючий характер і стосуються дискусійних питань, щодо яких здобувачка має право відстоювати власну позицію. Тому вони не впливають на рівень рецензованого дисертаційного дослідження в цілому та на його загальну високу оцінку.

Загальний висновок.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що дисертація Холявки Софії Володимирівни на тему: «Цивільно-правові договори у сфері інноваційної діяльності», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від № 341 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.).

Холявка Софія Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
та процесу юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка**

Алла GERЦ